2024/995

26.3.2024

SKLEP SVETA (EU, Euratom) 2024/995

z dne 12. marca 2024

o pooblastilu za začetek pogajanj s Švicarsko konfederacijo o institucionalnih določbah v sporazumih med Evropsko unijo in Švicarsko konfederacijo, povezanih z notranjim trgom, o sporazumu o sodelovanju Švicarske konfederacije v programih Unije in o sporazumu, ki je podlaga za stalni prispevek Švicarske konfederacije h koheziji Unije

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 217 v povezavi s členom 218(3) in (4) Pogodbe,

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo in zlasti člena 101 Pogodbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Z leti so se odnosi med Unijo in Švicarsko konfederacijo (v nadaljnjem besedilu: Švica) razvili v smeri višje stopnje integracije med njima. Švica je dobila dostop do številnih sektorjev, povezanih z notranjim trgom, odobrena pa so bila tudi pogajanja z namenom, da bi se razširilo sodelovanje Švice na notranjem trgu.

(2) S Sklepom Sveta z dne 6. maja 2014 je bilo dano pooblastilo za začetek pogajanj med Unijo in Švico o institucionalnem okvirnem sporazumu, ki velja za dvostranske odnose (v nadaljnjem besedilu: institucionalni okvirni sporazum) ([1]).

(3) Komisija in Švica sta novembra 2018 dokončno oblikovali osnutek besedila institucionalnega okvirnega sporazuma.

(4) Švica je maja 2021 enostransko zaključila pogajanja o institucionalnem okvirnem sporazumu.

(5) Švicarski zvezni svet je februarja 2022 predstavil alternativno pot naprej, ki jo sestavlja širok sveženj ukrepov v zvezi z dvostranskim odnosom med Unijo in Švico, vključno z novim pristopom glede institucionalnih elementov. Institucionalni elementi bi bili vključeni v vsak dvostranski sporazum, povezan z notranjim trgom, in ne v horizontalni sporazum.

(6) Komisija je glede na izid pripravljalnih pogovorov, ki so potekali med Komisijo in Švico od marca 2022, ter na podlagi mandata iz leta 2014 za institucionalni okvirni sporazum in prejšnjih mandatov za sporazume o električni energiji, zdravju, varnosti hrane ter sodelovanju Švice v agencijah Evropske unije za vesoljski program in za železnice priporočila, da se začnejo pogajanja s Švico o širokem svežnju, ki bi zajemal institucionalne določbe, ki se vključijo v obstoječe in prihodnje sporazume, povezane z notranjim trgom, in ki zagotavljajo dinamično usklajevanje s pravnim redom Unije, enotno razlago in uporabo teh sporazumov in pravnega reda Unije ter reševanje sporov**,** pa tudi določbe o državni pomoči, ki se vključijo v obstoječe in prihodnje sporazume, povezane z notranjim trgom. Ta sveženj bi vključeval tudi nove sporazume o električni energiji, zdravju in varnosti hrane; sporazum, ki določa sodelovanje Švice v programih Unije,; sporazum, ki določa sodelovanje Švice v Agenciji Evropske unije za vesoljski program; pravno zavezujoč mehanizem, ki zagotavlja stalni finančni prispevek Švice k zmanjšanju ekonomskih in socialnih razlik v Uniji, ter druge elemente, kot je finančni prispevek Švice za dostop do informacijskih sistemov Unije in njihovo uporabo.

([1]) Sklep Sveta z dne 6. maja 2014 o pooblastitvi za začetek pogajanj o sporazumu med Evropsko unijo in Švicarsko konfederacijo o institucionalnem okviru, ki velja za dvostranske odnose.

(7) Ob nadaljnjem sodelovanju Švice na notranjem trgu in morebitni širitvi tega sodelovanja se predpostavlja, da so pravila, ki se uporabljajo za odnose s Švico na področjih, ki jih zajemajo sporazumi med Unijo in Švico, povezani z notranjim trgom (v nadaljnjem besedilu: sporazumi, povezani z notranjim trgom), enaka tistim, ki se uporabljajo na notranjem trgu.

(8) Za zagotovitev homogenosti in enakih konkurenčnih pogojev za subjekte na notranjem trgu bi bilo treba sporazume, povezane z notranjim trgom, in akte Unije, na katere se ti sklicujejo, uporabljati v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije. To bi moralo zajemati vso sodno prakso, ustaljeno pred zaključkom pogajanj in po njem.

(9) Poleg tega homogenost zahteva, da se sedanje in prihodnje pravo Unije na področjih, ki jih zajemajo sporazumi, povezani z notranjim trgom, v njih vključi, ko se sprejme ali ko se razvije ali spremeni. V ta namen bi bilo treba določiti postopek za vključitev, vključno s skrajnim rokom za izvedbo.

(10) Ustanoviti bi bilo treba neodvisno arbitražno sodišče za reševanje sporov. Arbitražno sodišče bi moralo, kadar uporaba določb sporazumov, povezanih z notranjim trgom, vključuje pojme prava Unije, vključno z morebitnimi izjemami in zaščitnimi ukrepi, Sodišču Evropske unije predložiti vprašanja za zavezujočo odločitev.

(11) Enake institucionalne določbe bi bilo treba vključiti v vse obstoječe in prihodnje sporazume, povezane z notranjim trgom, da se olajša njihova usklajena in dosledna uporaba. Te institucionalne določbe bi bile uvedene zlasti v naslednje obstoječe sporazume: Sporazum med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in Švicarsko konfederacijo na drugi o prostem pretoku oseb ([2]) (v nadaljnjem besedilu: Sporazum o prostem pretoku oseb), Sporazum med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o zračnem prometu ([3]) (v nadaljnjem besedilu: Sporazum o zračnem prometu), Sporazum med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o železniškem in cestnem prevozu blaga in potnikov ([4]) (v nadaljnjem besedilu: Sporazum o železniškem in cestnem prevozu blaga in potnikov), Sporazum med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o vzajemnem priznavanju v zvezi z ugotavljanjem skladnosti ([5]) ter Sporazum med Evropsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo o trgovini s kmetijskimi proizvodi ([6]), ki so bili vsi podpisani 21. junija 1999 v Luxembourgu. Te institucionalne določbe bi bile vključene tudi v prihodnje sporazume o električni energiji in varnosti hrane. Po analogiji bi se morale uporabljati za prihodnji sporazum o zdravju, kadar ta sporazum določa sodelovanje Švice v mehanizmih in mrežah Unije.

(12) Da bi zagotovili enake konkurenčne pogoje na notranjem trgu, bi bilo treba pravila o državni pomoči, ki se uporabljajo za države članice in Švico, vključiti v obstoječi Sporazum o zračnem prometu in obstoječi Sporazum o železniškem in cestnem prevozu potnikov in blaga ter v prihodnje sporazume, povezane z notranjim trgom, vključno s sporazumom o električni energiji. Poleg tega bi moral pregled vsake državne pomoči v Švici temeljiti na materialnih in postopkovnih pravilih, enakovrednih tistim, ki se uporabljajo v Uniji.

(13) Brez poseganja v obveznost vključitve sedanjega in prihodnjega prava Unije v Sporazum o prostem pretoku oseb in razlage takega prava Unije v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije ter ob upoštevanju načel nediskriminacije med državami članicami in vzajemnosti se je mogoče dogovoriti o posebnih določbah, ki ne glede na prihodnje pravo Unije Švici pridržujejo možnost, da sprejme ali ohrani nekatere ukrepe. Ti ukrepi ne bi smeli povzročiti zmanjšanja pravic, ki jih trenutno uživajo državljani Unije na podlagi Sporazuma o prostem pretoku oseb.

(14) Brez poseganja v obveznost vključitve sedanjega in prihodnjega prava Unije na področju napotitve delavcev v Sporazum o prostem pretoku oseb in razlage takega prava Unije v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije se je mogoče dogovoriti o posebnih določbah, ki ne glede na prihodnje pravo Unije Švici pridržujejo možnost, da sprejme ali ohrani nekatere ukrepe, da se upoštevajo posebnosti švicarskega trga dela in zagotovi uporaba Sporazuma o prostem pretoku oseb.

([2]) UL L 114, 30.4.2002, str. 6.
([3]) UL L 114, 30.4.2002, str. 73.
([4]) UL L 114, 30.4.2002, str. 91.
([5]) UL L 114, 30.4.2002, str. 369.
([6]) UL L 114, 30.4.2002, str. 132.

(15) Brez poseganja v obveznost vključitve sedanjega in prihodnjega prava Unije na področjih, ki jih zajema Sporazum o železniškem in cestnem prevozu potnikov in blaga, in razlage takega prava Unije v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije se je mogoče dogovoriti o posebnih določbah, ki ne glede na prihodnje pravo Unije Švici pridržujejo možnost, da sprejme ali ohrani nekatere ukrepe. Ti ukrepi ne bi smeli spremeniti področja uporabe Sporazuma o železniškem in cestnem prevozu potnikov in blaga, ki vključuje mednarodni prevoz potnikov razen švicarskega prevoza, ki je izključno notranji, tj. nacionalnega prevoza na dolge razdalje ter regionalnega in lokalnega prevoza.

(16) Da bi utrdili in poglobili dolgoletno in uspešno sodelovanje med Unijo in Švico, zlasti na področjih raziskav in inovacij, izobraževanja, usposabljanja, mladine, športa in kulture ter drugih področjih skupnega interesa, bi se bilo treba pogajati o sporazumu, ki omogoča, da Švica v prihodnje bolj sistematično sodeluje v programih Unije. Ta sporazum bi določal splošne pogoje za sodelovanje Švice v katerem koli programu Unije. Dogovoriti bi se bilo treba tudi o posebnih pogojih glede sodelovanja Švice v programih Unije za obdobje 2021–2027, zlasti v raziskovalnih in inovacijskih programih, dejavnostih Evropskega skupnega podjetja za ITER in razvoj fuzijske energije, programu Digitalna Evropa, programu Erasmus+, programu Ustvarjalna Evropa, programu EU za zdravje in komponenti Copernicus.

(17) Glede na sodelovanje Švice na notranjem trgu Unije ter za spodbujanje stalne in uravnotežene krepitve gospodarskih in družbenih odnosov med njima bi morali Unija in Švica vzpostaviti nov pravno zavezujoč mehanizem, ki bi določal redni, medsebojno dogovorjen in pošten finančni prispevek Švice za zmanjšanje ekonomskih in socialnih razlik med njunimi regijami. Ta novi pravno zavezujoč mehanizem bi moral biti pripravljen pred naslednjim večletnim finančnim okvirom Unije.

(18) Brez poseganja v sedanji obseg pogajanj iz tega sklepa, bi bilo, če bi Švica izrazila interes za razširitev dogovorjenega področja uporabe, v interesu Unije, da se zajamejo druga področja, kot so opredelitev področja uporabe, posodobitev in razvoj Sporazuma med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo, podpisanega 22. julija 1972 ([7]), ki se nanaša na prosto trgovino, zlasti v zvezi s predelanimi kmetijskimi proizvodi. Tako razširitev obsega pogajanj bi bilo treba odobriti v skladu z ustreznimi postopki, zlasti ker mora Unija oceniti, ali takšna razširitev obsega pogajanj še vedno odraža interese Unije v danem trenutku –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

1. Komisija je pooblaščena, da v imenu Unije začne pogajanja za širok sveženj ukrepov v zvezi z dvostranskimi odnosi s Švicarsko konfederacijo, ki obsegajo:

— institucionalne določbe v dvostranskih sporazumih in po potrebi posebne prilagoditve teh sporazumov,

— sporazum o sodelovanju Švice v programih Unije,

— pravno zavezujoč mehanizem, ki določa vzajemno dogovorjene in pravične finančne prispevke Švice za zmanjšanje ekonomskih in socialnih razlik med regijami, ter

— določbe o finančnem prispevku Švice za dostop do določenih informacijskih sistemov Unije in njihovo uporabo.

2. Pogajanja potekajo na podlagi pogajalskih smernic Sveta, kakor so določene v dodatku k temu sklepu.

([7]) Sporazum med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo (UL L 300, 31.12.1972, str. 189).

Člen 2

Pogajanja potekajo v posvetovanju z Delovno skupino za Evropsko združenje za prosto trgovino, ki deluje kot posebni odbor v skladu s členom 218(4) PDEU, in na podlagi smernic iz dodatka k temu sklepu.

Člen 3

Ta sklep nadomešča in razveljavlja Sklep Sveta z dne 6. maja 2014 o pooblastitvi za začetek pogajanj o sporazumu med Evropsko unijo in Švicarsko konfederacijo o institucionalnem okviru, ki ureja dvostranske odnose.

Člen 4

Ta sklep je naslovljen na Komisijo.

V Bruslju, 12. marca 2024

Za Svet
predsednik
V. VAN PETEGHEM